

NEPÜNK

Director și Șefredactor: **Wasserstrom Sándor****REVISTA EVREIASCĂ**Redactor responsabil: **Leitner Zoltán**

Céltalan tervek

A „zsidókérdés megoldása” címen a világháború befejezése óta hallatlanul szegényes programot tűzött ki maga elé számos európai politikus. A tehetetlenségnek, a bornírtágnak egész klaviaturáját végigülszoták az európai politikusok, Micsoda „megoldások” láttak napvilágot? Ha nyugalmasabb időben egybevetik majd a tudósok ezeket a „terveket”, egészen bizonyosan azt fogják megállapítani, hogy az örület határain mozogtak és ezek a „megoldások” lehetetlen egyretek voltak, amivel tehetségtelen politikusok isykeztek maguknak erre a kérdésre, mint ugorkafára kapaszkodni: hogy ne vegyék észre ürességüket és jelentéktelenségüket.

Antasztikus megoldások tömkelegére emlékszünk vissza. Csak egy futtában említjük Beck ezredes ur tervét, aki folyton gyarmatokért könyörgött Londonban, hogy a lengyel zsidóságot kitelepítse. Neki nem fájt semmi más, nem fájt a lengyel hadsereg gyenge felszerelése, nem fájt az ukránok elszakadási terve, nem fájt az, hogy a német-brodalom szemmeláthatóan becsapja; csak a zsidókérdés megoldása volt legfőbb gondja. Most elmélkedhet a brassói kórházi ágyon, hogy nem-e lett volna jobb inkább a zsidókkal békés viszonyt fenntartania? Zalesky gróf, a mostani párisi lengyel kormány feje már felébredt. De most már igazán mondhatjuk — későn...

Vagy vegyük a többi államokat. Ahol nem ismerik fel, hogy a nagy koncertben hisz tudások csupán, apró bogarak a nagy oroszánok között és első, másod, harmad és ezredszámu zsidótörvényekkel keresnek „megoldást” a zsidókérdésre — mint népi életük legfontosabb problémájára. A sváb uszításra, a különböző kereszttekkel való üzérkedésre — amelyet hülföldről pénzelnék — nincsen szavuk, pedig ez az a szű, amely rágyja állami létüket.

Csak a dolgozó, hasznos, gazdaságilag nélkülözhetelen zsidókat kell éhhalálnak kitenni. Az a bizonyos hurokvágány, amelyről mindenki tudta két hét után a laikusok körében, hogy rossz és fölösleges, addig a hivatalos köröknek hat év kellett a lehetetlen „hurok” felismerésére és megválttatására. Ilyen kegyetlen hurok az, ami a zsidóság nyakára körül fonódik és százezer embernek kell gazdaságilag, de még valóban is elpusztulni, amíg beismeri majd, hogy a hurok azt is fojtogatta, aki a csomót kötötte.

Vagy soroljunk el még államokat, amelyek „megoldást” akarnak? Az olaszokat, akiknek sok volt 50.000 zsidó és a negyvenöt milliós olasz népnek azt igyekeztek bebeszélni, hogy ezek a zsidók az okai annak, hogy a feketeing alatt sokszor üres gyomrok korognak és hiányzik a boldog megelégedettség, amit majdnem két évtizede ígérnek.

Végül a legnagyobb és „legzseniálisabb”

terv. A német terv, amely nagyjából úgy szól: hogy ki velük Európából! Vagy a legutóbbi hitleri elgondolás, amit a „Lietuvas Aidas” című litván hivatalos lap közöl, hogy az „általános és végérvényes rendezéssel”, külön állam létesüljön Lublinban: — zsidó állam. De ez a „zseni” kergeti is őket, meg vissza is tartja. Gyűlölt őket és mégsem akar maradéktalanul szabadulni tőlük. Elkergetni Európából és mégis itt tartani! Amilyen zavaros, amilyen érthetetlen az egész „Mein Kampf”.

Ezek a „tervek” százezrek életébe kerültek eddig. Zsidó százezrekébe. Ahogy Joel Kang, a „Manchester Guardian” volt varsói tudósítója az Anglo Palestine Clubban Londonban tartott előadásában mondotta, hogy a lengyel-német háború hatvanezer zsidó pusztulásába került.

A „Daily Herald” újra a régi nótát fújja ezzel kapcsolatban. Hogy a béketervbe vegyék fel a zsidók kisebbségi jogainak biztosítását és a zsidó nép önálló nemzeti jogainak proklamálását.

Mindenkinek van terve, egyik gyűlölete-sebb és ismeretlenebb, mint a másik. Holott

nekünk zsidóknak is van tervünk, de erre senkisésem hallgat, mert érhető, logikus és emberséges.

A terv rövid és érthető: mi nem tolaszunk fölöslegesen az európai népek gyönyörű koncertjébe, amugy sem látnak szívesen bennünket. Engedjék szabadon felépíteni a zsidó államot Palesztinában, hogy oda mehessenek a fiatal zsidó százezrek. Épüljön fel a zsidó ország, akkor majd megy ez a sorsüldözött európai zsidóság milliószámra oda és nem fogja „a levegőt rontani” a szépséges Európában.

Akik pedig majd itt maradnak, azokkal bánjanak emberségesen!

Minden állam tekintse hasznos, dolgos, egyenjogu polgárának a zsidót. Mert azok is. Hasznosak, dolgosak, s minden állam konszolidációjának előbbrevivói. Ne lépjen fel minden bornírt „politikus” újabb megoldásokkal, ne akarjon a szerencsétlen görnyedt zsidó vállakon a politikai élet magasságaiba jutni. A népek ne legyenek oly rövidlátók, oly stupidak, oly gyermekesen naivak, hogy elhagyják ezeknek a vezetőknek, hogy mindennek a zsidók az okai.

A zsidók semminek sem okai, legkevésbé annak, hogy a népek szegények és boldogtalanok. Inkább azok a zsenik okai ennek, akiknek „életcéljuk” a zsidókérdés megoldása. Legyen vége már ennek az uszításnak, a letketlen és kegyetlen gyűlölködésnek — és akkor egészen bizonyos, hogy boldogabb lesz az egész emberiség!

Ujabb döntés a zsidók állampolgársági ügyében

Kolozsvár. — Nagyvárad város polgármesteri hivatala nem akart felvenni egy zsidót az állampolgársági lajstromba. A város polgármestere elutasította a kérelmet azzal, hogy az 1939 július 27-iki törvény kedvezményei a zsidókra nem vonatkoznak. Az illető semmiségi keresetet nyújtott be a cluj-i Közigazgatási Táblához, amely az előadottak alapján megsemmisítette a polgármesteri határozatot azzal az indokolással, hogy az állampolgársági törvény alapján összeállítandó lisztákba zsidók és kérhetik felvételüket és utasította a város polgármesterét, hogy a lisztába való felvételi kérelmet teljesítse. Döntő jelentőségű ez a határozat, mer a közigazgatási bíróság ítéletileg szögezi le, hogy kérhetik zsidók utólag is az állampolgársági lisztába való felvételüket.

Élénk tevékenység a palesztinai zsidó életben

Tel-Aviv. — Palesztina az egyetlen országa a világnak, amelyben a zsidó nép nemcsak eszköz, hanem cselekvő, építő tényező. A zsidók, ha mozgósítani fogják összes energiáikat és minden erőt összpontosítanak a palesztinai építőmunka folytatására, akkor győztesen fognak kikeletülni a mai zavaros háborus időkből és a zsidó nép szabadságban fogja folytatni országépítő munkáját.

A Jewish Agency az elmúlt évben egymillió és kétszázezer fontot (körülbelül kétnmilliárd leit) investált közmunkákba, de ezek a feladatok most még növekedni fognak. A magánkezdeményezés

mellett a nemzeti tőkének el kell végezni uttörő munkáját az ipar, mezőgazdaság minden területén.

Külön hivatal létesült az önkéntesek toborzására, ahol az eddigi 136.500 jelentkezőt is nyilvántartásba veszik és beosztásukról gondoskodni fognak. Különösen mérnököket és orvosokat keresnek.

A tel-avivi városi tanács általános segélyakció bevezetését határozta el Rokeach polgármester javaslatára. Tárgyalták annak lehetőségeit is, hogy a bevont egy és két schillinges ezüstpénz helyébe Tel-Aviv szükségpénzt fog kibocsájtani, nehogy apópenzhiány legyen.

Külpolitikai figyelő

A nyugati háboru esélyei...

Hatalmas kérdőjel mered ma minden európai ember elé. Mi lesz? Az emberek türelmetlenek. Ha háboru van, akkor legyen „igazi” és ezt főleg azok mondják, akik távol élnek a haditerületektől és sem ők, sem hozzátartozóik nem katonák. A nyugati hadszíntéren hetek óta valóban alig történik valami, de ez nem a németeknek kedvez, hanem az egyesült angol-francia hadseregnek. A villámháboru elmélete a szövetségesek malmára hajlítja a vizet, mert - ez ma már közismert tény - Németország semmilyen tekintetben nincsen felkészülve, egy hosszú és kemény hadjáratra.

A kezdet nagyszerűen sikerült — német szempontból! Két tényező segítette ezt elő. Az egyik: az oroszokkal való kollaboráció és a másik: a lengyel hadszíntéren az a nagyszerű őszi idő, amely lehetővé tette, hogy a motorizált német hadsereg lehengerelje a lengyel sereget. Eddig a pontig minden rendben volt, mert évek alatt sikerült olyan mennyiségű, hadviseléshez szükséges élelmiszert és hadiszert összegyűjteni, amely egy „villámháboruhoz” éppen elég. De az angolok nem is beszélnek arról, hogy legyőzik a németeket a Siegfried vonalon, hogy „összetörik minden csontját”... Nem! Az angol államférfiak komolyan azt hangoztatják, hogy hosszú, legalább három éves háborúra van kilátás. Ez idő alatt teljesen leromlik majd a német gazdasági helyzet, a blokád is megteszi addig hatását. Elvégre a német tengeren túli kereskedelem már is százszázalékosan megbénult és 110 millió ember ellátásáról kell gondoskodni abban a zárt gazdasági testben, amelyet „Grossdeutschland”-nak neveznek. Maguk a német nemzeti szociálista vezetők sem tagadják azt, hogy szűkösen vannak sok élelmi és ipari cikkben. Két hónappal a háboru megkezdése után. A szappanhány katasztrófális, már „ing-jegyek” is vannak és csak az kap ingre, cipőre ruhára utalványt, aki igazolja, hogy csak egy ruhája, cipője vagy inge van és az is romlott, viselhetetlen állapotban van. Amit pedig kap, az csalánból és egyéb pórtanyagból készül, mert gyapot, gyapjú nagyon szűkösen van és amivel rendelkeznek, az teljes mennyiségben a hadseregnek kell. Az élelmiszert is mérsékelten kapható már és alig-alig lakhat jól egy ember azoknak a jegyeknek alapján, amit e célból kibocsájtottak.

Ismételjük: ez a helyzet, két hónappal a háboru megkezdése után.

AZ EGYES EURÓPAI ÁLLAMOK HELYZETE ÉS AMERIKA

Olaszország azon táradozik, hogy a délkelet-európai államok élére álljon, hogy mint hatalmas semleges blok, befolyásolja a nagy küzdelem kimenetelét. Tekintettel arra, hogy a megalakítandó blok mögött a brit hatalom áll, ez is német-ellenes megnyilvánulásnak tekinthető. Az északi államok sem fognak más politikát folytatni, mint amit érdekük megkíván. A szovjet előretörése a balti államokban tisztázta a kérdést, hogy mit is akar a szovjet. Neki is „élettér” kell! Ez a követelés nagyon kegyetlen, akár német, akár orosz nyelven is fogalmazzuk

meg. Látjuk, hogy az irratlan hatalmas test, amit Oroszországnak nevezünk, terjeszkedni akar, főleg a meleg tengerek felé. A balti tengerek kellenek, meg a Dardanellákról sem akar lemondani, hiszen Saracsoglu tárgyalásai éppen e körül forogtak. Az oroszok soha sem fognak abba belenyugodni, hogy egy olyan aránylagos kis hatalom, mint a török, elzárhatja az utat, a Fekete tenger felé.

Az Egyesült Államok követendő politikája is sorsdöntő, ami a semlegességi törvény megváltoztatásával új fordulatot vett. Az embargo, amit Pittman szenátor terjesztett a szenátus elé, azt jelenti, hogy a „Cash and carry” elv lett irányadó. Az Egyesült Államok, előzetesen és arannyal való fizetés ellenében bárkinak ad hadianyagot. Gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a németek, akiknek nincsen aranyuk és módjuk sincsen arra, hogy a blokád miatt hazavigyenek hadiszert, egyáltalán nem vehetik igénybe Amerikát. Ezzel szemben Angliának és Franciaországnak milliárdjai fekszenek már is aranyban a newyorki bankok pincéiben és annyit fizethetnek ki, amennyit akarnak. A hatalmas amerikai ipar annyi repülőgépet, fegyvert, tengeralattjáró torpedóüzöt szállíthat, amennyire szükség van. Tehát a hadiszerek pótlása és az angol dominiumok lehetővé teszik az angolok számára, hogy a végtelenségig folytassák a harcot.

Nem is lehet másképpen, minthogy az angolok és németek harcában a brit birodalom kerüljön ki győztesként. Elvégre: a brit birodalom sokkal többet „reszkiroz”, mint Németország. Mert a németeknél legfeljebb határokról lehet szó, de ha ebben a harcban a brit birodalom elvesztené a játszmát, összeomlana örök időkre a British Empire... Az angol szivósabb, mint más nép, hallgat és harap. Önmagukat a bulldoghoz hasonlítják s ha egy bulldog valakinek a lábikrájába harap, azt nem engedi el mindaddig, amíg le nem teríti.

Molotov e pillanatokban közbelép a háboru likvidálása érdekében. Hogy ezt miért teszi, nem tudhatjuk, de semmi esetre sem lehet érdeke a szovjetnek, hogy Németország töretlenül kerüljön ki a háboruból.

MI LENNE, HA MÉGIS BÉKÉT KÖTNÉNEK?

Ha a nemzeti szociálista Németország nem veszté el a háborút, — akkor elveszté a békét. Ma már Hitlernek nincsen kiútja. Tíz millió ember van beállítva a hadiüzembe, részben mint katona, részben mint a hadiszergyarak munkásai. Ennek a tíz millió embernek más foglalkozás után kellene néznie. A totális állam nem ismer munkanélkülít és nem is engedheti, hogy telforduljon éhen ennyi millió ember. Békés munkára térjenek át? Mivel tehetik ezt? Pénzzel, illetőleg pénzen szerzett munkalehetőséggel. Már pedig Németországnak nincsen pénze, hogy külföldről szerezzen be nyersanyagot. Az iparvállalatok nyeresége csak papíron létezik, mert alapítókéjük nagyrészt állampapírok képezik, hiszen állami kölcsönök és 5—6 év múlva lejáráó német birodalmi váltók nem képeznek valóri-

csak belső kényszer forgalomban. Hitler nem küldheti haza hadseregét, a hadjáratot a Maginot vonal ellen nem mehet elindítani, mert előre tudja, hogy véres fejjel kell majd visszaforduljon. Semleges államot sem támadhat meg. Mert ha le is gázolná Belgiumot, Hollandiát, vagy Svájcot, az egész világ még jobban összefogna ellene. Lehet, hogy egy ilyen elszánt lépést még megpróbál, de ez csak siettetné a véget. Németország nem nyerheti meg ezt a háborút. Mert a háborukat ma már csak kicsiny államokkal szemben nyerhet meg egy nagyhatalom, de az egyesült francia-angol hadsereggel szemben, csődöt mond a német hadifüdomány. Valószínűleg Brauchits hadseregparancsnok menesztése is azért történt, mert ez a talpig katona nem akart belemenni kalandokba. Viszont Keitel tábornok a nemzeti szociálista eszmét vallja és azt hiszi, hogy ahogy mostanig is sikerült minden a Führernek, úgy ezután is csak merésznek kell lenni. Churchill mondotta nemrégiben, hogy a németek nem ismerik az angolokat. S mi is azt mondjuk. A németek eddig náluknál sokkal gyengébb ellenfeleket léptek le, de most más a helyzet.

A KÜLFÖLDI NÉMETEK KIÁBRÁNDULÁSA

A drága jó aranyakat milliárdszámra arra használták fel a németek hét év óta, hogy megszervezzék a nemzeti szociálista érá a világ valamennyi államában. És amit annyi munkával, kétségtelen rátermettséggel és hatalmas áldozatokkal sikerült előkészíteni, azt egyetlen tervvel halomra döntötték. A hazatelepítési tervvel sikerült a hitlerizált külföldi németeket annyira elkészeríteni, hogy egymás után jelentik ki, hogy — ők nem is németek. A bányai svábok elzásznak vallják magukat, más országbeli németek is találnak valami kibúvót, mert nem akarják elhagyni jólétüket, hogy bekerüljenek abba az örömlomomba, amelyet Reichnak neveznek.

Ennél az egész kérdéskomplexumnál nincsen „külön” zsidó probléma. Mert hiszen az egész az! A hitleri uralom likvidálása tisztára csak idő kérdése. Ha nem háboruban, akkor „békében” fogják likvidálni, abban a békében, amelyre Hitlernek nincsen visszatérési lehetősége. Ha pedig ez a minden idők legnagyobb zsidóüldöző uralma megszűnik, úgy az egész európai zsidókérdés más elbírálás alá fog esni. Hitler egész Európából ki akarja kergetni a zsidókat — úgy véljük, hogy ehhez nem lesz már elég ideje! Ez a mi biztos hitünk és ennek jegyében várjuk a szabadság és emberségesség uralmának eljöttét a Reich határain belül is...

— Victor Sassoon egymillió fontos adománya az Angol háborus alap javára. A sanghaji Sir Victor Sassoon egymillió fontos adományozott az angol háborus alap javára. Sir Victor Sassoon az elmúlt világháboru alatt az angol légi haderőben teljesített katonai szolgálatot kapitányi rangban. Sassoon egyik sarja annak a híres szefárd zsidó családnak, amely Mezopotániából származik és amely Indiában, később pedig Kínában hatalmas vagyonra tett szert. A Sassoonokat gazdagságuk és emberbaráti tevékenységük miatt az indiai Rotschildoknak nevezik. A család legtöbb tagja ma Angliában él, ahol nemességét kaptak és fontos szerepet töltenek be úgy a társadalmi, mint a politikai életben. Az egyik Sassoon több ízben volt az angol kormány tagja. Sir Philipp Sassoon a jelenlegi angol kormányban közmunkaügyi miniszter.

Régi olcsó árak

Legnagyobb választék

Csak jó minőség

DEUTSCH POSZTOÁRUHAZ

Oradea, Str. Avram Iancu 4.

„Electa“ szövetek egyedüli lerakata

„A Fény Városa“ az elsötétítés állapotában...

A háborus Páris

Zsidó színterek a francia fővárosból

— A „Népünk“ eredeti riportja —

1.

AZ ELSÖTÉTÍTETT VÁROS.

Páris olyan, mint a zsidóság, vagy mint a szerelem. Mindig lehet róla írni újat, érdekeset, megkapót. Párisról már annyit írtak, hogy minden jelző elkopott, de most, a háboru folytán néhány újabb jellegzetességet is szerzett. Így valamikor „régén,” úgy hat-nyolc héttel ezelőtt még a Fény Városa volt, most pedig az elsötétítés városa, ahol négymillió ember azzal a tudattal fekszik le esténként, hogy bármely pillanatban ki kell ugorják ágyából és rohanni kell az első „aubi”-ba, a légoltalmi fedezékbe, ha kedves az élete. Mert ha jönnének azok a német repülőök és a légvédelmi ágyukat kikerülnék, akkor nem volnának szentimentálisak. A németek nem olyanok, mint az angolok, ők sohasem dobnak röp-cédulákat, hanem vagy bombát vagy semmit. Nincs a világon még egy náció, amely úgy tudta volna megtorpedózni a Firt of Fort kikötőben levő angol hadihajót, a Royal Oak (királyi tölgy?)-öt, mint a német. Ezer katona halt meg a hajón és ebből következtethetünk arra is, hogyha Páris felé jönnének, akkor tízezrek halnának meg. Amikor e sorok íródnak Párisban, akkor még csak az „előjáték” folyik. Csak a nagy felkészülés... Lássuk Párist ezekben a napokban, de előbb még nézzünk kissé körül a békebeli napokban...

2.

PÁRIS HÁBORU-FLÓTTI NAPJAL

Ezen a nyáron, ezen az elmúlt nyáron, dacára a politikai feszültségnek, a nagyvonalú párisi élet sehohsem változott. Páris minden tekintetben a „világ közepe,” de különösen, ami a művészetet, tudományt, irodalmat illeti, meg a divatot és — az arany utáni hajszát... Itt mindenből van elég. Itt élhet a maharadzsa száz szobás apartamentumban és íhat ötvenéves pezsgőt is, valódi Champagne-belit, de a diák is megtalálja a Quartier Latin-ben mindent, amire szüksége van. Ebben a negyedben rongyos gunyákban „álmodnak szépeket” a tudományszomjas fiatalok. Nem írok most a „nagy” párisi életéről, mert aki a vallás törvényeit tartja, az nem járhat-kehet zavartalanul még Párisban sem. Láthatatlan kötelek úgy húzzák az ortodox embert még itt is, mintha pórázon vezetnék. Érdekes és ezt először

3.

A SORBONNE KERESZTÉNY HÉBER TANÁRA.

Egy olyan vallásosan gondolkodó fiatalember, mint amilyen én vagyok, azért nem jön-megy céltalanul Párisban.

Felkerestem a Sorbonne-t, hogy keleti nyelveket hallgassak. Itt talákoztam a legérdekesebb típusokkal.

Párisban érezheti egy vallásos zsidó, hogy milyen furcsa az, ha egy hitéhez ragaszkodó ember nem érzi a „póráz.” De ezt meg kell magyarázzam. Arra miféleképpen, Kelet- és Középeurópában, kezdve Odesztól egészen Frankfurtig, nem kivétel Budapest vagy Bukarest, sőt a régi Berlin sem, meg a régi Bécs (óh Bécs!), ha az ember, mint zsidó akar élni ott (illetőleg akart a hitleri éra előtt), volt egy centrum, ahol a zsidó megtalálta önmagát és a zsidó intézményeket. Nem volt már gettó a szónak középkori értelmében, de mégis ott érezte magát ott-hon a maga szállodájában, vendéglőjében, templomában, ismerőseivel, szórakozásaival, ahol a zsidók tömegesen éltek. Mint Pesten, a Király-ucca környéke, vagy Bukarestben a Dudedesti vagy Vacaresti negyedekben.

De Párisban? Nincsen zsidó centrum! Van néhány szegényes utca, ahol nincstelen zsidók laknak tömörülten egy csomóban. De ez nem zsidó „centrum.” Ez nem annak a zsidó kisugárásnak a központja, ahonnan el lehet indulni és vissza lehet jönni. A vallásos zsidóember nem találja magát ott-hon Párisban. S ezért nem! Mert a világváros zsidósága nem lakik együtt. Ennek következménye az is, hogy nem is tudni, hány zsidó él most Párisban. Vannak, akik három-négy-százezret mondanak — ezek a optimisták, — viszont vannak, akik százötvenezerre becsülik számukat. Ezt most sem lehet megállapítani, de később — talán még nehezebb ezek az optimisták, — viszont vannak, akik százötvenezerre becsülik számukat. Ezt most nem lehet mi keleteurópai vallásos zsidók „kóser”-nek ismerünk. Azt hiszem egy vallásos ortodox zsidó szemével kevesen nézték még meg Párist, s ezért nekem ez tűnt fel legjobban. Szerintem ezt érdemes megírni, mert a tereket, a nagyopera környékét már milliószor megírták.

Legelőször a professzort kell leírjam, professzor Dhorm, született keresztény francia, de amikor héberül kezdtem vele társalogni, nagyon örvendett, rögtön „megtetszettem neki.” Úgy ismeri a Tnacht, hogy sok rabbi megírnyelhetné és a héberren kívül még néhány keleti nyelvet ismer. Arabul jól beszél és perzsául is, meg még néhány nyelvet, amivel nem is büszkélkedik. Dhorm professzor filológiát tanít, meg irodalmat, az ő előadásaira iratkoztam be és az ötven év körüli, kedves, valódi franciás szívellyességgel rendelkező professzor, akiért rajonganak tanítványai. A világ minden részéből összesereglenek hozzá, Ázsia barnaarcu fiai épen úgy, mint amerikai spanyol és indiai hindu előkelőségek. Valamennyien keleti nyelveket tanulnak. Még palesztinai zsidó fiúk és lányok is hallgatják előadásait.

A Luxemburg-parkban héber ujságot olvasott egy leány. Nem tudtam megállani, hogy oda ne menjek. Kiderült, hogy palesztinai és szintén Dhorm professzornál tanul. Amint ott ültünk egy padon, arra jött két arab fiatalember. Amikor meghallották, hogy héberül beszélünk, megálltak és halkán ugyan, de határozottan szidni kezdtek bennünket, — zsidókat. De ez még augusztusban volt, amikor nem tudták sem ők, sem mi, hogy néhány hét múlva közeledés lesz az arab és zsidó jábor között.

4.

VALLASOS MENZA A SORBONNE MELLETT.

Közvetlenül a híres francia főiskola mellett, ahol a diákok ezrei tanulnak a különböző fakultásokon, szigoruan vallásos menza is van, amelyet dr Matias Müller vezet, aki elzászi származású és agudista érzelmi. Az ő jóvoltából, páratlan agilitásának eredményeképpen tudnak a szigoruan rituális koszthoz ragaszkodó diákok itt öt frankért étkezni, ami a párisi viszonyokhoz képest rendkívül olcsó. Meg kell még jegyezmem, hogy Dhorm professzor olyan szívellyes volt hozzám, hogy szerzett néhány tanítványt is nekem, akik tökéletesíteni akarták magukat a héber nyelvben. Ez mindenesetre alap volt, amelyre egy „diákexisztenciát” építeni lehet.

Erről a dr Matias Müllerről még kell írunk. Érdekes és egyedülálló figura Párisban. Apja is ügyvéd volt, aki nagyon vallásos életet élt és sikerült ezt fiába is átplántálni. Nagyon vallásos ember, ami nagy szó Párisban. Az ő révén jutottam el Rabbiner Munkhoz is, aki előzőleg berlini ortodox rabbi volt.

5.

A TALMUD — FRANCIA „TÁCSOLÁS”-SAL.

Elmentem egy kisebb imaházba, amelybe ez a Munk rabbi rezideál. Épen Talmudot tanulnak és mit hallanak füleim? Nem az a bizonyos „zot de gemore”, hanem francia nyelven történik a tanulás valahogy így: „dit la gemará.” Aki tud és lát, az azt is tudja, hogy sehol egyetlen „széfér”-ben sem áll az, hogy a „jiddis” szent nyelv volna, a francia, vagy a román, vagy a magyar nem volna az. Elvégre Rasi is franciául tudott és nem jiddisül. Szokatlan volt hallani, de hamar meg lehet szokni. Tagadhatalan, hogy a francia nyelv szebb, mint a jiddis... azt hiszem, ezt mindenki elfogadja. Így kombinálva az arameus keverékkel, sokkal szebb... És ott ülnek sokan, akik komolyan tanulnak. Itt van dr Ehrman is, az agudista vezér, aki szintén menekült. A háboru kitörése előtt pár héttel az egész Sászt kiosztotta a hívek között, hogy mindenki tanuljon ki egy-egy traktátust. Párisban — azt hiszem — erre az utóbbi évezredben nem volt példa. Páris és Talmud. Most kötétek figyelt.

6.

LEIFER RABBIT ELITÉLIK.

Emlékeznék rá az ujságolvasók, hogy egy Leifer nevű rabbi, akinek nagyváradi vonatkozásai is vannak, bizonyos kábítószert csempészetbe keveredett. Imakönyvek révén jutottak amerikaiak heroinhoz, meg morfinhoz. Elfogták iratait, levelezését és mert a francia hatóságok nem ismerik a tréfát, bíróság elé került, ahol dr Müller Matias is védte számos más ügyvéddel együtt. Ennek dacára, kapott két esztendő, amelyet már „ül” is. A tárgyaláson jelen voltam épen védőügyvédje, dr Müller jóvoltából. Út

„szegény” Leifer a vádlottak padján, de nem sokat beszélhetett, mert a bizonyítékok beszéltek helyette is. A sok jiddis levél ott feküdt ékes franciára fordítva a bíróság asztalán...

7.

NÉMET ZSIDÓK PÁRISBAN.

Nem igaz az, hogy a zsidók, akik ide menekültek, prepotensek volnának. Még a „Pariser Tageszeitung”-ot, amely itt jelenik meg az emigránsok kiadásában, még azt is elrejtik zseblükben és csak otthon olvassák. Uccán sem beszélnek németül és komoly ügykéssel tanulnak meg hamar franciául. Sok zsidó gyermek is jutott ide és dr Müllernek érdeme, hogy egy külön házat béreltek Páris mellett, Montmorencyben, ahol egészen vallásos szellemben nevelik őket. Igaz, hogy az OSE-nak megígérték a vallásosok, hogy nagymértékben segíteni fogják ezt a gyermekotthont, aminek eleget is tesznek.

A német zsidók igyekeznek elhelyezkedni, dolgoznak és nem gondolnak arra az országra, amely oly kegyetlenül elűzte őket. A francia hadseregbe önként jelentkeznek. Nem azért, hogy a németek ellen menjenek, nem vezetni őket bosszúvágy, hanem csak azért, hogy megváltozzék a világ, mert tudják, hogy amíg a gyűlölet uralkodik, addig nem lehet igazi béke seholsem...

A háboru napjait ott éltem át. Ott jártam-keltem a Rue de Rosé-n, ahol egy vendéglőre ki van írva — „Emesz kóser,” valódi kóser, nem olyan „furcsa-kóser,” amilyen százezrekre található Párisban...

Jártam-keltem Párisban, tanultam és tanítottam a Sorbonneon, engem tanítottak és én tanítottam hallgató kollégákat... ahogy tréfásan megjegyezte egyik barátom: „tanársegéd vagyok a Sorbonne-on.” Így mint „segédtanár” jártam-keltem sokat a „zsidó” Párisban, Rabbiner Prato-t is hallgattam és befártam a portugál és szefárd templomokat.

8.

A PORTUGAL TEMPLOMBAN.

A portugál zsidók templomában érdekes a kép. Szép, olajbarna arcú férfiak jönnek, villogó, fekete bajszu torreadorok és éftékete szemű kreol asszonyok, drága, hófehér velencei csipkekendő fedő fekete hajukat. A rabbinak is szénfekete a szakállja. Egykori don-ok és duennák leszármazottai. Ősapjuk talán grand volt az ibériai félszigeten. Ők maguk selyemmel, vagy kávéval kereskednek a fény városában, de nemzedékeken keresztül megtartották nemesi méltóságukat és héber, meg spanyol szavakkal kevert portugál nyelvüket, a latinót. Úgy lépnek be a templomba, mint valami grófi palotába, dölve és sudáran, mintha nem is kereskedők, hanem lovagok volnának, akiknek kard van az oldalán. Kezüikkel finom üdvözlést intenek a frigszekrény felé és olyan furcsán éftik ki a szavakat, hogy mi nem is értjük, hogy hol tartanak.

9.

NINCS ZSIDÓ CENTRUM PÁRISBAN.

Legjellegzetesebb — szerintem — az, hogy Páris aránylag új zsidó település, amelynek nincsen centruma. Széteső, s ami van, az inkább a nagy organizációk körül tömörül. Így a Joint Distribution Comité európai központja. Itt hatalmas munka folyik, amely a szociális élet minden részére kiterjed. Majd a másik szervezet, az ICA, amely rövidítése a Jewish Colonisation Association-nak, amely sokat segít a kivándorolni akarókon. Végül ennek leányintézménye: a Hicem, amely összetétele a Hias-nak, az Ica-nak és Emigdirect-nek. A Hicem kizárólag kolonizációval foglalkozik és mindenfelé Európában fiókokat tart fenn.

Van még egy centrális jellege Párisnak. Egy személyiség: Róbert Rotschild báró. A hitközségi elnök. Az igazi rasekol. Nem olyan hitközségi elnök, ahogy azt falusi potentátok képzelik, akik tulnagenc „önérzet”-ben és úgy képzelik, hogy az a Rotschild Párisban, bizonyosan olyan elnök, aki sohasem dolgozik, csak tisztségét vállal. Ezzel szemben az igazság az, hogy: Róbert Rotschild báró rendkívül sokat és intenzíven dolgozik a zsidóságért. Nem csak hallatlanul nagy összegeket ad, hanem személyesen is dolgozik. Ahogy azt egy Rotschildnak tenni kell: noblesse oblige...

10.

SIKORSZKY LENGYEL MINISZTERELNÖK ÉS A KORMÁNY TAGJAI A NAGY ZSINAGÓGÁBAN

A Notre Dame de Nazaret-uccai nagy zsinagógában istentiszteletet tartottak a lengyelországi harcokban elesettek lelki nyugalmáért. Több mint kétezer ember vett részt és sokan nem is jutottak be már, annyian jelentek meg. Sikorszky tábornok, lengyel miniszterelnök a lengyel sással díszített tribünön ült és ott voltak Lujes Lukasevics lengyel ügyvivő, Pallenbach lengyel főkonzul, Millstein volt franciaországi lengyel követségi tanácsos és más számos nemzsidó előkelőség. Képviselték magukat az istentiszteleten, Daladier miniszterelnök, ott voltak Eduard Rotschild és Róbert Rotschild bárók, a Consistoire Israelite elnöke. Jelen volt a francia grand-rabbi is, meg Issaie Schwartz, Páris főrabija, Julien Weill. Lebrun köztársasági elnök szimpátia nyilatkozatot küldött.

A zsinagóga belsejét Lengyelország, Franciaország és Anglia lobogóival díszítették fel. Mialatt Chopin gyászindulóját játszották, a Franciaországban élő lengyel zsidók vezetője gyertyát gyújtott a Lengyelországban elesett mártírok emlékére. Blomberg kántor elénekelt a szokásos imákat, majd Josef Sachs rabbi tartott emlékbeszédet, amelyben kiemelte Mozes Schorr lengyelországi zsidó főrabbi jelentőségét. A veszély órájában — mondotta — eltűntek a nézetbeli különbségek Lengyelország polgárai között és mint egy ember siettek mindannyian a haza védelmére.

Az emlékbeszéd után egyperces csenddel adóztak az elesettek emlékének. Ezután felhangzott a lengyel himnusz, majd Sachs rabbi Franciaország győzelméért imádkozott. Az istentisztelet a Marseille-vel fejeződött be.

Miközben a zsinagógát elhagyta, Sikorsky miniszterelnök ezekkel a szavakkal fordult környezetéhez:

— Szükségesnek tartottam, elhalasztani összes politikai tárgyalásaimat, hogy résztvehessek ezen az emlékfünnepen. Meg akartam szilárdítani a lengyel polgárok kitartását, felekezetre és fajra való különbség nélkül.

A tábornok végül köszönetet mondott a meghívásért Rotschild bárónak és a lengyelországi zsidók szervezetének.

Finnországi zsidók

Az egész világ érdeklődésének homlokterében áll ma Finnország, ez az északi ország, amely mindég rejtelmes volt a buzatermő alföldekhez és erdélyi bércekhez szokott embernek. Finnország az ezer, sőt ötvenezer tó országa, valamikor a cári birodalom integráns része volt, de 1917 óta önálló állam. 1919-ben köztársaság lett. 1809-től 1917-ig nagyhercegség volt, mint orosz tartomány. 1809-ig Svédország része volt Finnország, azután került az oroszokhoz, de ez nem jelentett a zsidóság szempontjából előnyt, mert a svédek középkori törvényeit, érvényben tartotta a cári rezsim is.

1835-ben megtiltották a svédek, hogy zsidók bevándoroljanak Svédország területére, amely érvényes rendelkezés volt a finn területekre vonatkozólag is. 1806-ban királyi dekrétum megtiltotta a zsidóknak, hogy bevándoroljanak, de az ottlakó zsidók jogait nem befolyásolta. 1827-ben megtiltotta a cári uralom, hogy Finnország zsidóinak utlevelet adjanak, amivel beutazhassanak a cári ország többi részébe. Dacára a sok tilalomnak, amelynek folytán nem szaporodhatott a finnországi zsidóság, mégis lassankint mind többen és többen lettek. Különösen úgy szaporodtak, hogy a cári hadseregben kiszolgált katonáknak joguk volt ahhoz, hogy családjukkal együtt a finn nagyhercegség területén letelepedjenek. Ezeket kívül zsidó iparosok is leteleped-

11.

ZALESZKY LENGYEL KÜLÜGYMINISZTER ÉS A ZSIDÓSÁG

Nem mondhatjuk, hogy lengyel állam felelős nyezői és a zsidók között valami intímabb viszony keletkezett volna, sőt sok keserves éveket szereztek a lengyelek a zsidó millióknak. Ugyilátszik a nyomoruság „összehoza” a lengyeleket és zsidókat. Nem tudjuk, hogy ez a barátság sokáig fog-e tartani, vajjon ha a lengyes ugra magasan szárnyalna, akkor is fennmaradna a barátság? A zsidók valóban megmutatták, hogy életet és vagyont tudnak áldozni azért a földért, amelyet szülőföldnek neveznek. A lengyel zsidó ezrei, sőt tízezei áldozták fel életüket a lengyel szabadságért. Tulajdonképpen természetes volna az az elismerés, de a zsidókat nem lényeztetették el a lengyel államférfiak. Csak most ébrednek arra, hogy milyen jó is egy olyan derék kisebbséggel, mint a zsidó, együttműködni. Ennek biztató jele az a nyilatkozat, amelyet Zaleszky gróf, párisi lengyel külügyminiszter tett és amely nagy feltűnést keltett világszerte. Lényege a nyilatkozatnak a következő:

— Véleményem a zsidókérdésről mindenki előtt ismeretes, különösen azok előtt, akik emlékeznek magatartásomra, amelyet külügyminiszteri működésem idején tanusítottam. Megerősítem ezeket a nézeteket és kijelentem: nem kérdem, hogy valaki zsidó-e, vagy lengyel, számomra csak lengyel polgárok léteznek, akik egyenlő jogokat kell élvezzenek. Ezzel kapcsolatosan fontosnak tartom kihangsúlyozni, hogy a zsidók ebben a háboruban is vállvetve szenvedtek és harcoltak a lengyelekkel, akárcsak a multban. Hősiességük egy fokkal sem maradt el a lengyeleké mögött. Különös öröm ezt kijelenteni.

Kihangsúlyozta — és ennek már praktikus haszna is van — hogy a lengyel diplomáciai kirendeltségek ne támasszanak nehézségeket a lengyel alattvalóknak, utlevelek, vagy vízumok megadása körül, amelyekre mint lengyel polgároknak szükségük van. Végül kijelentette, hogy akiktől elvették a lengyel utlevelet, vissza fogják kapni.

Páris, az elsötétített Páris, a német támadást elszántan váró Páris, így él, küzd és hirdetni fogja örök időkön át a szabadság, testvériség és egyenlőség örök himnusát...

B. N.

Inscris în registrul publicațiilor periodice prin ordonanța No. 9/1938. Dos. No. 805/1938. Tribunalul Bihor, Secția III-a.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Str. Miron Pompiliu No. 8.
Telefon: 24-40

Naptár 5700

Péntek: Chesvan 21, november 3.

Szombat: Chesvan 22, november 4.

Heti szidra: **היי שרה**

Heti haftora: **והמלך דוד**

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 4.51

gyertyagyújtás 5.01

Istentisztelet kezdete 5.11

Szombat belejezése 6.07

A denunciálás

Levelek jönnek hozzánk, amelyek újból és újból azt panaszolják, hogy a zsidók között lábrakapott egy régi ismert epidémia, a „moszerolás.” Egyik napon Máramaroszi-geotról jön egy szomorú levél, másnap már Szatmárról, majd innen, a mi városunkból jönnek személyesen hozzánk és mind azt panaszolják: hogy nem lehet szó nélkül hagyni mindazt, ami a zsidó uccában végbe megy. Még a hatóságok is utálják és unják már, hogy a zsidók egymás ellen mit követnek el. Nem kutatjuk, hogy egy zsidó fizet-e elég adót, vagy eleget tett-e egyéb kötelezettségeinek? Aki azzal a céllal megy denunciót bárhova, hogy ezzel bajt okozzon embertársának, azzal szemben kell legyen elég ereje a zsidó közösségnek, hogy örökre bojkottálja, s kizárja a zsidó közösségből. Törhetetlen már ez a sok denunciálás. Megkeseríti emberek százainak életét. Üzlettársak, ha vitázva válnak széjjel, fellejtenik egymást. Ha egy kereskedő nem akar fizetni, akkor „nincsen elég bélyeg a számlán” felkiáltással fenyegetőznek. Ha bármilyen ellentét van orvosos körben, ha alkalmazott, vagy utazó eltávozik egy cégtől, akkor is fenyegetőzik.

Nincsen gyűlöletesebb az életben, mint egy denunciálás. Jellemző az egészséges palesztinai életre, hogy ott már előfordultak ilyen esetek, amikor „rövid” uton intézték el az árulókat. Az egészséges népi élet kiveti magából az aljasan árulkodó individuumokat.

Nálunk nem járhatunk el úgy, ahogy a régi Spanyolországban, amikor a zsidó szervezethez virágjában volt, meg úgy sem, ahogy most Palesztinában történik: ezért a nyilvánosság előtt, egy zsidó lap hasábjain kell erőteljes hangon figyelmeztessük mindazokat, akik ezzel az utolsó, tisztességes emberhez nem méltó gondolattal foglalkoznak, tették ezt akár a multban, vagy a jelenben szándékoznak tenni: tegyék azt igazi lelkiismeretbeli kérdéssé, hogy soha eszükbe ne jusson embertársaikat fellejtenni, akár-hogy is haragszunk rájuk. Ne jusson soha eszükbe embertársaikat megbántani, vagy szerencsétlen helyzetbe ily módon juttatni. Ha vitájuk is van, ezerszeres módiuk van arra, hogy elégtételt vegyenek, de soha nem „meszire”-vel. Mert ez a legundokabb, legalantasabb, legzsidótlanabb, legembertelembb gesztus.

Minden gyűlöletünk a denunciánsoké!

Nálunk zsidóknál — sajnos — még a a denunciálásnak is vannak „tradíciói”. Kegyetlen és szomorú fejezet ez a „meszira”, amely mindig aktuális. Amikor a zsidók szabad népi életet éltek, saját földjükön éltek, nem ismerték a besugás fogalmát. Csak amikor idegen uralom alá kerültek, akkor kezdődött ismert fogalom lenni: a denunciálás. A római uralom alatt különösen elterjedt. A rendes időszámítás utáni 90-ben, Javne-ban egy különleges imát is szerkesztettek, amelyben megátkozták a „moszerer”-eket, vagy ahogy nevezik, a „malchinim”-eket. Amikor a gáluti élet folyamán, az árulkodás mindjobban elterjedt a többi népek között, különösen amikor a gazdasági kihasználás lehetősége folyton növekedett, főleg pedig, amikor az inkvizíció a „hitetlenek” lelkét meg akarta „menteni”. Ekkor kezdett lábrakapni a zsidók körében is a moszerolás, ahogy köznyelven hívják, amely azzal járt, hogy az egyes hatóságok jutalmakat adtak érte és büntetlenségét biztosítottak.

Ekkor a hitközségek elhatározták, hogy mindazokat, akik árulkodnak, felelőssé teszik érte és minden okozott kárt meg kell fizessenek. Az árulást, mint személyesen elkövetett bünt ismerték, amelyért az illető felelős. Amikor elkövetkezett az ideje annak, hogy anyagi büntetések eredménytelenek voltak és polgári uton nem lehetett üldözni őket, mivel nemzsidó körökben védelmet találtak, akkor a zsidó bét-din, a zsidó bíróság, — különösen amikor a vallás is veszélybe került ezáltal és így a zsidó népi élet is fenyegetve lett, — akkor halálbüntetést róttak ki az árulkodókra.

A spanyol zsidóság körében annak idején annyira mentek, hogy ezeket a halálbüntetéseket nem csupán elvben határozták el, hanem végre is hajtották. Amikor a második templom lerombolása után, a zsidó államélet alapjai megszűntek, felfüggesztették a halálbüntetést, amit azonban nemsokára újra életbeléptettek. Egyes emberek büneiért a közösségnek éppen úgy bosszút kellett állani, mint más népeknél, amikor az egész népi élet veszélynek van kitéve.

Ekkor meg lett engedve, hogy olyanokat, akiknek bűnöskége kétségtelen, népitétet után lehet eltüntetni az élők sorából, mint ahogy a veszett kutyát teszik ártalmatlanná. Az örök száműzetést is kimondták, amikor annak szükségét látták.

Írásaink azt is mondják, hogy egy árulót, még Kippur napján is ki lehet végezni...

— **Rendesen működik a héber egyetem.** (Jeruzsálem.) Ismeretes, hogy a jeruzsálemi Héber Egyetem közvetlenül a háboru kitörése után közölte, hogy kész összes erőit egy zsidó testületnek, mint a kormányhatóság szolgálatába állítani. Az Egyetem intézményeit és laboratóriumait éppen ezért úgy alakították át, hogy azok meg tudjanak felelni a súlyosabb megpróbáltatások esetén. Az oktató és a kutatómunka időközben rendesen folyik.

— **Dr Fred Weiss,** a Francia Nőgyógyászati Társaság levelezőtagja, a bukaresti „Iubirea de oameni” kórházban, str. Mircea Vodă 42. sz. alatt rendel női betegeknek, szegényeknek csakis délután 2—4 óráig.

Remélem ismét egészséges leszek

Zobay Kristóf, Cenei (jud. Timis-Torontal) a következő rendkívül érdekes tartalmu levelet küldi nekünk:

„...értesitem Önöket, hogy az első üveg GASTRO-D. elhasználása után évek sora óta kínzó gyomorgörcseim el-elmaradoznak, szíveskedjenek azonnal utánvételt címemre még három üveg GASTRO-D.-t küldeni, remélem, hogy a kúra után ismét egészséges leszek. Községünkben nagyon sokan vannak, akik még rendelni fognak, mert, aki csak használja, az már rokonai, ismerősei között tovább ajánlja. Én is kérem ezuttal, hogy alábbi ismerősöm címére: Schuld Josef, Cenei, ugyancsak három üveggel küldeni szíveskedjenek...”

Hasonló hála- és köszönőlevelek tömegesen bizonyítják, hogy a GASTRO-D. gyógyszer ma már a gyomorbetegség közkincsévé vált. Orvosok is ajánlják.

GASTRO-D. kapható gyógyszerárakban, drogériákban, vagy postán megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárában, București, Cal. Victoriei 124.

— **Nyugalomra intik az arabságot az arab országok fejedelmei.** Beirutból származó értesülések szerint mértékadó arab körökben tudni vélik, hogy az arab országok fejedelmei rövidesen kiáltványt fognak fordulni a palesztinai arabsághoz, amelyet a nyugalom és béke megőrzésére szólnak fel. Azt is jelentik, hogy Jemla Husseint, a palesztinai arabság vezére megérkezett Riadba, Szaudi-Arábiába, hogy a legfelsőbb arab tanács nevében megtárgyalja a palesztinai kérdést Ibn Szaud királlyal.

Ma már mindenki cipőszükségletét

Kofin István
cipőszalonjában szerzi be!
Oradea, Parcul Traian 1.

Divat- és szőgyecipészet

— **A nemzetközi „Vöröskereszt” kapcsolatot teremti a lengyelországi zsidók és a külföld között.** (Gené.) A Vöröskereszt nemzetközi bizottsága a következőket közölte a Jewish Agency genfi kirendeltségével: „Tudomásunkra jutott, hogy a németek által megszállott lengyel területeken több postahivatal működik már, ami lehetővé teszi, hogy a közeljövőben levelezési forgalom induljon meg ezen területek és a semleges országok között. Egyelőre azonban igen nehéz a postaforgalom. A Genfben működő hadifogolyügynökség kijelentette, hogy hajlandó kérényeket elfogadni egyénektől, akik elvesztették kapcsolataikat rokonokkal és hirt akarnak szerezni róluk. Vállalkozik arra, hogy beszeresse a szükséges információkat. Katonai és polgári egyénekre vonatkozó kérdések a következő címre küldendők: Comité International de la Croix Rouge, Geneve.

**Egészségét veszélyeztető Nátház-Grippa-
Védekezzen!** Használja mosakodásánál állandóan a

Senlaslo kellemeesen illatosított

Senlaslo fertőtlenítő toalett-
szappant, megóvjja egészségét!

Uj üzlet!

Uj üzlet!

„Elysée”CLUJ, Calea Regele Ferdinand 12
(Gólya-aruházzal szemben)

Tekintse meg áruraktárunkat vételkötelezettség nélkül

Női lehérmük nagy választékban Divatsálak, divatövek, keztyűk, harisnyák, brossok, clipsek, stb. nagy választékban
Olcsó árak! — Figyelmes kiszolgálás!

— **Kényszermunkát végeztetnek a szlovákiai zsidósággal.** A „Der Neue Tag” című prágai lap Neurath birodalmi protektor lapja közli Pozsonyból a következő jelentést: „Nemrég kezdődött meg Szlovákiában a zsidó munkatáborba való sorozás. Jelentkezniök kell mindazon zsidóknak, akik a 18—50 éves korosztályhoz tartoznak és akik nem teljesítenek aktív katonai szolgálatot. Ez a kötelezettség az összes zsidókra vonatkozik, esetenként azonban felmentések eszközölhetők. Felmenthetik azokat az egyéneket, akiknek a polgári foglalkozásukban való megmaradása gazdasági okokból szükséges és azok, akik felekezeti funkciókat töltenek be. A sorozási kötelezettség csak a szlovák illetőségű zsidókra vonatkozik. Aki kivonja magát, hatvanezer koronáig terjedő bírsággal büntetendő. Eddig a jelentkezettek nagy többségét alkalmassá nyilvánították.” Mach propagandaminiszter felhívást intézett a katonákhoz, amelyben bejelenti, hogy miután véget ért a lengyelországi hadjárat, a katonák hazamehetnek, míg a zsidók munkatáborba kell vonuljanak, ahol utépitésre fogják felhasználni őket. Bejelentette továbbá, hogy az eddig zsidókézből lévő üzletek szlovák tulajdonba fognak átmenni.

— **JÖVEDELMI ADÓT AKAR BEVEZETNI A PALESZTINAI KORMÁNY.** Félhivatalos értesülés szerint a palesztinai kormány újból mérlegeli azt a tervet, hogy jövedelmi adót vezessen be Palesztinában. Az áruimport jelentős csökkenése következtében a kormány vámbevételei súlyosan lepadtak, holott ezek voltak eddig a kormány legfőbb jövedelmi forrásai. Ezenkívül a kormány költségvetési készpénz-fölöslegei az utóbbi évek zavargásai miatt is jelentősen összezsugorodtak. Kormánykörök hangsúlyozták, hogy természetesen szemelött fogják tartani a palesztinai adófizetők teherbíró képességét és az országban uralkodó nehéz gazdasági viszonyokat. Viszont úgy vélik, hogy a lakosság összes rétegeinek, amennyire csak lehetséges, hozzá kell járulniok az állami jövedelmekhez.

Ezüst

menorák, gyertyatartók, serlegek, evőeszközök, templomi kegyszerek bármilyen művészi kivitelben legolcsóbb árban.

Gyártása és eladása:**„TACAMUL”**
ezüstáru gyárban

CLUJ, Str. Gen. Neculcea No. 8.

A zsidók kutyái

Ez az a bizonyos csepp, amelyben benne van az egész tenger. Nem írják lapok, hanem németországi zsidó mondotta el, aki egy héttel ezelőtt még ott volt.

Sok németországi zsidónak volt kutyája. Ők is hódoltak ennek a furcsa szenvedélynek. Kutyákat tartottak, fajtiszta ebeket, dobermanokat és foxterriereket, orosz agarakat és japán fajkutyákat. „Fajtisztaságtól” távolálló zsidók, — óh mily szörnyűség — fajtiszta kutyákat tenyésztettek, dédelgettek, szerettek. De menni kellett és fájt volna szívük az ucára küldeni az ölebeket, sőt talán siratták is őket, hogy ott kellett hagyni. Elvégre ebben az esetben nem is csodáljuk a szeretetet, mert egy kutya — Németországban — valóban jobb barát, mint egy zsidónak. De térjünk csak vissza a tárgyra. A menekülésre és kivándorlásra kész zsidók felajánlották kutyáikat a „Tierschutzverein”-nak. Elvégre vannak állatvédők Németországban, akik jobban szeretik az állatokat, mint a zsidókat. Mert zsidóvédő egyesület nincsen a nemzeti szocialista országban, de kutyavédő annál több. Mily nagy volt azonban ezeknek a kutyabarát zsidóknak meglepetése, amikor azt a választ kapták:

— Zsidó kutyája nem kell, még ha oly fajtiszta is. Inkább löjjeék őket agyon, pusztítsák el, de zsidóknak még a kutyáit sem bírjuk el.

Az „állatvédők” úgy gyűlölik a zsidókat, hogy még kutyáiknak sem kegyelmeznek. Röpke epizód ez csupán, de benne van egész világnézetük vetülete. A gyűlöletnek az az emberfeletti mértéke, amely még az állatoknak sem kegyelmez, ha voltak oly botorak, hogy zsidókat szolgáltak. Pusztuljanak a zsidók, — de még a kutyáik is!

— **Palesztina katonai védelmének megerősítése.** Palesztinában nagy meglepedést váltottak ki azok az intézkedések, amelyeket az angol hatóságok az egyiptomi és a palesztinai határ megerősítésére tettek. A katonai szakértők kijelentették, hogy a két ország olyannyira meg van erősítve úgy a tenger felől jövő, mint a légi támadások ellen, hogy bármely támadási kísérlet óriási áldozatokba kerülne a támadónak.

— **UJ KOLONIAT AVATTAK PALESZTINÁBAN.** Mint ismeretes, Félix Warburg, a tavaly elhunyt nagy amerikai zsidó filantrop emlékére kolóniát alapítottak Palesztinában. A Warburg-kolóniát a napokban avatták fel, ünnepélyes keretek között. Az építési költségek 60 ezer fontra rugtak, amiből 80 százalékot az EMICA, a többi pedig a Jewish Agency német-zsidó telepítési ügyosztálya fedezte. A kolónián 70 család telepedett le, amelyek közül 35 németországi és ausztriai menekült család.

5 MILLIÓ ZSIDÓ ÉL AMERIKÁBAN. Az 1939—1940. évre szóló amerikai zsidó évkönyv statisztikai kimutatást közöl az amerikai Egyesült Államokban élő zsidókról. Eszerint az Egyesült Államokban jelenleg 4.831.180 zsidó él. Az utolsó tíz évben kisebb volt a zsidó lakosság növekedése Amerikában, mint az összes évtizedekben 1877-től 1937-ig. Dr. Henry S. Linfield, a zsidó statisztikai hivatal igazgatója ezzel kapcsolatban a következőket jelenti ki: — Már tíz évvel ezelőtt világosan kitűnt, hogy az amerikai zsidó közösség növekedése megállt. Az utóbbi tíz esztendőben ez a lassulási folyamat tovább tartott.

A korai ráncosodás

megfigyelések szerint túlyomórészt a heytelen puderkeverékek eredménye. Más és más tulajdonságú arcbőrhöz más és más összetételű puder szükséges: lisztálatlan zsiros, mitesszeres arcbőrnél ajánlják neves orvosok a **SULFAMYLA** pudert, mely tisztítja és üdvetesíti az arcbőrt.

— **Arab—zsidó béke Palesztinában.** Azok az erőfeszítések, amelyek a háború óta történtek a zsidók és az arabok közötti béke és együttműködés megteremtésére, konkrét formát öltött a napokban egy zsidó bizottság alakításával, amely céljál tűzte ki a felelős arab tényezőkkel való kapcsolat felvételét. Az együttműködést elsősorban gazdasági téren kívánják megteremteni. A munkanélküliség leküzdése, a lakosság élelemmel való ellátásának biztosításával kapcsolatos feladatok közös megoldása, együttműködés az ország belső védelme, közös légvédelmi intézkedések, stb. a bizottság működésének főbb céljai. A bizottság elnöke dr. Martin Buber, a világhírű zsidó tudós és egyetemi tanár, valamint S. Kalvariszki, a zsidó kolonisták szövetségének vezetője állanak. Kalvariszki az arab kérdés egyik legalaposabb ismerője, aki éveken át fáradozott az arab—zsidó együttműködés előmozdításán. A bizottságban a zsidó munkások és a zsidó közösség képviselői is részt vesznek. A Jewish Agency executiveje emlékirattal nyújtott át a kormányhoz, amelyben vállalta a zsidóknak a kormányval való együttműködését a légvédelem terén.

— **A délafrikai zsidóság hűségnyilatkozata.** A délafrikai zsidó hitközség képviselőtestülete, a Jewish Board of Deputies legutóbbi ülésén a következő jelentést közölte a Board executiveje: — A délafrikai zsidó közösség teljes lojalitással áll a kormány és a parlament mögött. Sajnálatos, hogy a jelenlegi kormány ellenzéke nem átalotta azzal győztetni a zsidókat, hogy ők felelősek azért, hogy Délafrika belépett a háborúba. Német rádió Afrikának szóló közléseiben hangoztatott vádak megismétlése ez, melyekkel Smuts tábornok miniszterelnök ellen akarják hangolni a közvéleményt. A nyilatkozat emlékeztet Herzog tábornoknak, az ellenzék vezérének azon kijelentésére, amelyben hangsúlyozta, hogy nem azonosítja magát az antiszemita musall és faji politikával. Végül rámutat a nyilatkozat a lengyelországi zsidóság tragédiájára és emlékeztet arra, hogy a palesztinai zsidóság az angol birodalom rendelkezésére bocsájtotta erőit és hogy Weizmann Chamberlainhez intézett levelében biztosította a Jewish Agency közreműködését.

— **ANTISZEMITÁKAT ÍTELTEK EL NEW-YORKBAN.** (Newyork.) Curran rendőrbíró fejenként 75 napi elzárásra ítélte Ralph Ninfo 29 éves és Joseph Leveque 49 éves vádlottakat, akik az úgynevezett „Christian Front”-nak voltak a tagjai. Azért helyezték vád alá őket, mert lázító beszédek tartottak a zsidók ellen és erőszakos cselekményekre buzdították hallgatóikat.

Olcsón és jól érkezhetsz
Herschkovits
orth. kóser pensiójában
BUCUREȘTI, Str. Carol 25. I. emelet
(bejárat Strada Soarelui 7).

kisebbségi jogokkal, mint az új litván állam területén. Husz évig tartott ez az állapot és a szoviet nem fogja őket bolsevizálni — amit e pillanatban nem lehet tudni — akkor még nagy fejlődésen mehet keresztül a litván zsidóság. Az, hogy Vilna kerülete a városossal együtt hozzájuk került, azt jelenti, hogy a zsidó tudományos világnak ez a végára továbbra is szabadon fejlődhet. Ma még zürzavaros az európai helyzet, nem lehet tudni, hogy a háború milyen végkifejlést vesz, nem lehet tudni, hogy melyek Stalin tervei a balti államokban. Egyelőre azt kell tudnunk Litvániáról, amely ma bolg, hogy visszaadták nekik Vilnát, amelyet lengyelek elraboltak tőlük. Viszont ott vannak az orosz katonai bázisok, a litván területen orosz kaszárnyák katonái élnek és nem tudni, hogy nem-e jutnak később egészen más kapcsolatban is Moszkvával, mint e pillanatban. De nem volt más választásuk, mint ez. Mindenesetre jobb így, mintha német protektorátus alá kerülnek, mert a kirívó és fájdalmas példák szerint a német uralom elnyom minden zsidó törekvését.

A litván alkotmány zsidó kisebbségi jogait mindenesetre hosszú időre mintaként lehetnek azoknak az országoknak, ahol zsidó közösség nagyobb számban van és kisebbségi jogokra reflektál. Litvánia husz éves zsidó történelme ez vázlatosan, a zsidó élet nagy figuráival, amely életerős, tudástól és tisztánlátástól — izzott. Új ország előtt, a lezárt régiről ennvit kellett elmondjunk...

— **Halálozás.** — Sulyos csapás érte Salzer Oszkárt, a nagyváradi ortodox zsidó gimnázium tanárát. Kilenc éves fia, alig egynapos betegség után agikus hirtelenséggel elhunyt. Salzer Oszkár tanárt és feleségét az utóbbi időben több csapás érte és ez a szomorú eset általános, mely részvétet kellett a város zsidósága körében, ahol a derék házaspárt becsülik és tisztelik. — A wizzitzi rabbi családnak gyásza van. Hager Smül Abe, az elhunyt vizsnitzi rabbi fia 44 éves korában szívbajban elhunyt. Smül Abe olvasott, tudós ember volt, aki kora ifjúságában szerzett szívbetegsége folytán nem tudott aktív rabbiszolgálatot teljesíteni. Nagyváradon halt meg abban a házban és ágyban, ahol nagynevű atyja elhunyt és onnan kísérelék nagy részvét mellett utolsó útjára.

— **FÖRABBI VALASZTÁS SZEZENBEN.** Sibiuban az orthodox zsidó hitközségnek a főrabbi állás már évek óta betöltetlen volt. A vezetőség elhatározta a főrabbi szék betöltését és e célból október 22-re egy rendkívüli közgyűlést hívott össze, amelyen a hitközségi tagok nagy száma jelent meg. A zsfolt tanácssteremben Felter Alfréd hitközségi elnök nagy tetszést keltő magas színvonalú beszédben előtericsztette a választmány egyhangú határozatát, amely Krauss Mór nagybányai főrabbi fiát, Krauss Romeo csikszeredai főrabbinak a sibiui orth. zsidó hitközség főrabbiává való megválasztását ajánlja. Ban Jenő, majd dr. Neumann Vilmos hitközségi alelnök hozzászólása után, a hitközség nagy lelkesedés közepette Krauss Romeot egyhangulag főrabbiává választotta. A szebeni zsidóság nagy reményeket fűz az új főrabbi működéséhez és reméli, hogy a régi zsidó centrumban új, intenzív zsidó élet fog bekövetkezni. Egyébként a hitközség erősen készül a beiktatásra, amely rövidesen megtörténik.

— **Visszaveszik a hadsereg kötelékébe a régebben elbocsátott nem árja osztrák katonatiszteket.** A Daily Herald szerint a hadsereg vezetősége felszólította a régebről elbocsátott nem árja osztrák katonatiszteket, hogy térjenek vissza a hadsereg kötelékébe.

— **Halálozás.** Több mint negyven esztendeje főkántora a nagyváradi ortodox hitközségnek Riff Emánuel, aki nagyszerű képességeivel, puritán jellemével és szerénységével, általános szeretetnek és becsülésnek örvend, nem csupán a nagyváradi zsidóság körében, hanem még messzi országhatárokon túl is. Ama régi kántorgenerációhoz tartozik, amely mindinkább kevesbedik. Most nagy csapás érte Riff Emánuelt. Felesége, született May Mirjam, akivel példás családi életet élt, csaknem fél évszázadig, 68 éves korában, hosszas szenvedés után elhunyt. Az elhunyt igen valóságos, családjának élő, igaz zsidó asszony volt, aki férjének segítőtársa és gyermekeinek felnevelője volt. Temetésén sokan vettek részt. Blum Mózes és Klein Mór rabbik szívéhez szülő gyászbeszédében méltatták érdemeit. Gyászolják férjén kívül, gyermekei, Riff Izsák cipőfűzőgyáros, Riff H. és leánya.

**Minőségben
órákban
izlésben**

SZÖVEI

**Különlegességeink vezetnek!
Dus választék! Szolid kiszolgálás**

Havas és Grünfeld

**posztóáruház
Oradea, Piața Regina Maria I. (Kishidő)**

Minden nő szerezzé meg a lehetőséget arra, hogy szép s aki szép, még szebb legyen! Szépnek lenni feyver, az étellel vívott harcban. **Mindenütt előnyben részesül a szép,** csinos, elegáns nő. Arcát a kozmetika, hanyag természetét, hibás vonalait pedig

Kováts Sándorné

(Nílgesz-telen) **művészi fűzőkészítési tudásával szépíti meg.** Divatos vonalakat adó formafűzőt, melltartót, princesst, csipőszoritót, higiénikus orvosi fűzőt rendeljen nála.

VULCAN

Oradea, Bv. Reg. Ferdinand 1

**legolcsóbban árusít
aktatáskát
iskolatáskát**

ÚJ SORSJÁTÉKTERV

lépett életbe

Rendkívüli esélyek. Megszűnt az osztály- és a ket-tős szériarendszer. Minden huzás teljesen önálló.

1939 novemberben 2 sorshuzás

I-ső huzás november 15-én

II-ik huzás november 18-án

Főnyeremény:

8 MILLIÓ LEI

továbbá

21 egymilliós nyeremény

A negyed sorsjegyek ára továbbra is 200 lei.

Állami sorsjáték

Budapestre utazók figyelmébe.

**Orth. kóser penzió Budapest központjában
Andrássy-ut 43 szám**

Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák folyóvízzel. - Kívánatra diétás konyha.

Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman Józsefné

Kármel-penzió (Andrássy-ut 43)

Te'efon 12-89-67

**Játszanak bizalommal
a Loteria de Stat**

COLECTURA OFICIALA-nál

FÖELARUSÍTÓHELY:

Cluj, Reg. Maria 46.

ORADEA, B-gul Regele Ferdinand 1

**„Mercedes“
Írógépek a legjobbak**

**Írat-másolást
és fordítást
jutányos áron vállal**

MOCSÁRY
speciális írógép műszerész

TELEFON: 31-35.

Oradea, Bulv. Regele Ferdinand No. 13.

Hétről-hétre

Róma. — Az olaszországi zsidótörvény kivételeket irányoz elő azon zsidók esetében, akik különleges érdemeket szereztek az olasz nép és az olasz állam szolgálatában. Eddig összesen 8641 olaszországi zsidó polgár nyújtott be kérvényt arra, hogy vegyék fel őket az „érdemes zsidók” névsorába. A benyújtott kérvények közül 2800-nak adtak helyet a hatóságok, míg a többi kérvényezőket elutasították.

Varsó. — Varsó bombázása idején Jacob Trockenheim, a lengyelországi Agudasz Jisroel egyik vezetője, aki tudvalevően parlamenti képviselő volt, életét veszítette.

Jeruzsálem. — A palesztinai zsidó munkásszervezet bevándorlási központja statisztikai adatokat közöl az 5699. évi zsidó-bevándorlásról. Ebben az esztendőben — jelenti a Histadrut — 17 ezer egyén vándorolt be Palesztinába bevándorlási certifikát alapján. 10.500 egyént fogtak el Palesztina partjain, mint „illegálisokat.” Ezenkívül még más elemek is bevándoroltak úgy, hogy a regisztrált bevándorlók száma 30 ezerre tehető. A magánbevándorlók helyzete meglehetősen nehéz, ezzel szemben a chalucci elemeket maradék nélkül abszorbeálta a szövetkezeti telepítések hálózata (kibuccok és kvucák.) A ciionista hatóságok nagy erőfeszítéseket tesznek a chalucci bevándorlók elhelyezésére úgy a szeczonmunkánál, mint az állandó jellegű munkáknál, a kolóniákon éppúgy, mint az új pionir-telepítéseken, a Galilban.

Tel-Aviv. Az angol-francia-török megegyezés kedvező kihatást gyakorol Palesztina és Transzjordánia gazdasági életére. Ez elsősorban a tengeri szállítások biztosítási díjszabásának csökkenéséből és a kereskedelmi ügyletekben való teljes bizalom helyreállításából ítélik ki. Az arab és zsidó sajtó egyformán méltatja a török diplomáciát.

Lodz. — A Deutsche Lodzer Zeitung szerint a német hatóságok rendeletet bocsátottak ki az áruzsora megakadályozására. Miután az ezzel kapcsolatos vétségeket főleg zsidók követik el — írja a német lap — a rendelet megtiltja a zsidóknak, hogy bármely textil vagy bőrárut és nyersanyagot áruljanak. A zsidók tulajdonában lévő textilgyárak termékeit csak nemzsidóknak adhatják el.

Szófia. — Samokov városban III. Boris király trónralépésének évfordulója alkalmából katonai parádé volt, amelynek keretében kitüntetéseket nyújtottak át hat katonának, akik a balkán háborúban és a világháborúban kitüntették magukat. A kitüntetettek közül négy zsidó. A kitüntetés átnyújtásakor tartott beszédében Bojadijef őrnagy méltatta a frontarcosok hazafiságát.

Kaunas. — A Jewish Agency jeruzsálemi exekutívje illetve annak bevándorlási hivatala felhívta a kaunaszi Palesztina-Hivatalt, hogy pontos adatokat közöljön a Litvánia-ba menekült lengyel zsidókról, akik Palesztinába akarnak kivándorolni. Ugylátszik, az Agency módot talált arra, hogy a menekültek nagrvészt hozzásegítse a Palesztinába való kivándorlásához.

Vilna. — A zsidó tudományos intézet, az IWO, amely hosszú éveken keresztül Vilnában fejtett ki felbecsülhetetlen értékű zsidó tudományos munkát, Newyorkba helyezte át székhelyét. Ez az elhatározás azonban még nem végleges természetű.

London. — Az Agudasz Jisroel ortodox zsidó szervezet londoni központjához érkezett jelentés szerint a most Palesztinába érkezett chaszidok között van a híres Gura Kalvarja-i, más néven a „gerer rebbe.” Gura Kalvarja helység belesett a német-lengyel harcok arcvonalába és így a rabbi tisztelői hosszabb időn keresztül aggódtak sorsáért.

ALADDIN petroleumgáz lámpák

közönséges petroleumot használnak
125—2000 gyertyafényig világítanak

- A) **125 gyertyafényű** asztali függő- és falilámpák irodák, szobák, konyhák, kisebb mühelyek, adapostok világítására.
- B) **200 gyertyafényű** bordozható viharlámpák katonaság, rendőrség, csendőrség, speiditeurok, vásározók, vásári bódésok, adapostok, szőlők, tananyag részére
- C) **200—2000 gyertyafényű petroleum lámpák** 5 nagyságban, belső és külső világításra, gyárak, mühelyek, termek, kávéházak, klubok, vendéglők, templomok, kórházak, terek, vasuti állomások világítására.

Az Aladdin lámpa nem füstöl, szaga nincs, kezelése könnyű, teljesen veszélytelen, mert petroleum nem robbanhat, üzemben tartása olcsó.

Ingyenes bemutatást az

Aladdin lerakatnál

Ing. Schön Ernő, Oradea, str. Avram Iancu 22

FÓRUM

Közöljük ne közöljük?

Egymásután jönnek a hozzászólások. Közöljük-e a kikeresztelkedettek névsorát, vagy sem? Nem tudjuk valamennyit a lap hasábjain reprodukálni, ezért csak kivonatossan adjuk egyesek hozzászólását.

Farkas Márton kolozsvári olvasónk azt írja:

Gyáva kutyának tartom azt, aki vallását elhagyja azért, hogy jobb jövőt biztosítson magának. Ne használják ki minden vonalon lehetőségüket, amikor elhagyják őseik vallását és az üldözött zsidóság sorait.

Strasser Károly pécskai előfizetőnk írja:

Az összes pécskai előfizetők nevében kérjük, hogy a hitehagyottak névsorát teljes terjedelmében közölni sziveskedjenek.

Gerson Adolf O-telek (Temes-Torontál) előfizetőnk írja:

Nézetem szerint a kikeresztelkedettek névsorát közölni kell, mert ez kötelességünk.

Halász Adolf Gheorgheni előfizetőnk, hosszabb levélben közli:

Önök nem szorulnak arra, hogy mi olvasók tanácsokat adjunk, hogy közöljék, vagy ne közöljék a dezertőröket. Elég érzékük van ahhoz, hogy kellő módon és időben sikraszálljanak a zsidó érdekekért, ahogy eddig tették. Nálunk a zsidó vezetők együtt vannak a kikeresztelkedettekkel és akik egyik oldalon vigyáznak a legcsekélyebb vallási törvény betartására, szivesen vannak együtt a kikeresztelkedőkkel.

6314-es számú előfizető:

Véleményem az, hogy közölni kell a hitehagyott zsidók neveit. Nem vagyok fanatikus ember, de jó zsidó és mint egyszerű, 65 éves falusi zsidó, megbotránkozással olvasom különféle lapokban, hogy hányan hagyták el ősi hitüket. Akarom tudni, hogy kik azok? Vannak, akik egy külföldi iürdön való hirtőlésért — hogy vizumot kapjanak — hagyják el hitüket, vannak akik azért, hogy a többségi népek imponáljanak. Akik vagyonukat, mint zsidók keresték, de most már úgy vélik, előkelőségükhöz csak a hitehagyás tartozik. Nem árt, ha „hull a fergese”, de tudni kell, kik azok. Szerintem minden lapban közölni kell egymásután a kikeresztelkedők névsorát, egész Erdély területéről. Ezzel talán ellensúlyozni lehet majd az epidémiát. Szerény és szegény becsületes zsidók meg is halnak a hitükért, ha kell, de vannak, akik „übermut”-ból nem bírják tovább zsidóságukat. Miért kelljen szégyelni ezek neveit a nyilvánossággal közölni?

Dr. Schwartz Alexandru, temesvári előfizetőnk így ír:

A mai nehéz időkben különösen fontos azoknak az illetőknek neveit közölni, akik kizárólagosan anyagi, vagy nyugalmi érdekből zsidóságunktól „kimenekültek”. Nem közömbös ez az illetőkre sem, mert igen sokan érezni fogják, hivatásukban azt a csendes negligálást, amit a zsidóság akár üzletileg, illetve személyes kapcsolataikban is velük éreztetni fog. Ezzel esetleg elejét lehet venni egy nagyobb tömegű „menekülésnek” is.

Egy volt hitközségi elnök írja:

Feltétlenül meg kell írni, hogy kik azok. Elvégre sok mende-monda kering emberekről, akikről később kiderült, hogy eszük-ágában sem volt, hogy kikeresztelkedjenek. Viszont vannak, akik „titokban tartják”. Lássunk végre tisztán.

Egyre jönnek még a levelek, hozzászólások és még mindig nyitva hagyjuk a kérdést: közöljük, vagy ne közöljük?...

BUN DE IMPRIMAT.

„GRAFICA”, ORADEA

H-U-M-Ö

KÉT ZSIDÓ AZ UTCÁN.

A temesvári utcán sétál két zsidó és a Lóban, ahol sokat kritizálják a felvidéki zsidó egyik ur azt mondja a másiknak:

— Látod barátom, már itt is vannak finn-ek...
— Finnek? Még nem láttam őket...
— Ott is meggy kettő. Az egyik: fin Szidó másik, fin-Krole...

PRAKTIKUS

Egy hitsorsos Tabon járt és megkérdezett fuvaros embert, hogy mennyi idő alatt megy rádba egy lóval.

— Két óra hosszai.
— És ha két lóval megy?
— Akkor másfél óra.
— Ha három lovat fog be?
— Egy óra alatt.
— Akkor nagyon jó. Befogatok öt lovat akkor el sem kell menjek Korádba.

HELYET ADNAK...

A monostori rabbi átment Almásra és mellé Froim, aki megakarta mutatni a rabbinak, hogy is tudós ember. Azt mondta neki:

— Rebbelében bocsánat! Dávid király mona zsolárban, hogy az Örökkévaló sejtíti a barm és embert egyformán. Hogy lehet az ember me a barmot tenni? Mire a monostori pap azt felelte:
— Kérdezze csak meg a templomdonnok aki nekem ezt a helyet adta.

CHELM TOLLAKAT VÁSÁROL

A chelmiek elhatározták, hogy egy nagy tétel tollat fognak vásárolni. Ezért elindultak a közelebbi nagy városba, hogy a vásárlást eszközözzék. Sikertől is nekik nagyobb tétel finom tollat venni. Amikor már együtt volt a toll, három és három éjjel azon tanácskoztak, hogy miképpen szállítsák haza? Nem akarták másra bízni, ezért döntöttek, hogy amikor nagy szél fog fújni, elgödi a tollakat, hogy hazarepüljenek Chelmb.

Igy is csinálják. Amikor már a tollat elvitték szél, hazamentek és várták annak meledékezését. Vártak, vártak egy darabig, amíg megunták a vár és három nap meg három éjjel tanácskoztak, hogy mit csináljanak, mert nem jöttek meg a tollak.

Rájöttek, hogy valószínűleg a nagyvárosi toll nem találják meg a helyes irányt. Ezért elhatározták, hogy saját tollaikat elküldik majd a toll elvitték, hogy azután megmutassák az utat a nagyvárosi tollaknak, hogy merre jöjjenek. De a tollak ezt sem jöttek meg. Sőt, még a sajátjuk is odamaradt.

Újabb tanácskozás után elhatározták, hogy meg mennek a tollért. Eppen nagy hó esett, ezért meg nem talált toll helyett, a zsákokat hóneheztől töltötték meg. Most már nem bízták másra, mert vitték haza. Amikor hazatértek éppen meleg hórást lett és ottmaradtak az üres zsákokkal, meg a üres vánkossokkal. Így csináltak a Chelmiek — tölzletet.

OKTALAN KÉRÉS

Egy lerongyolódott ruhájú, szegény flótás állít a jószívűségéről ismert nagyváradai kereskedőhöz.

— Egy ócska nadrágra volna szükségem, uram ha lehetséges...

— Minek magának ócska nadrág, — mondja jószívű kereskedő, végig mustrálva a szegényes nézésű igénylőn — hiszen ócska nadrágja meg van...

EMIGRÁNSOK.

Egyik tel-avivi kávéházban négy emigráns ül. Egyiknek az ölében egy öklömnyi máltai pincszunyókál.

— Szomorú — mondja az egyik emigráns — otthon én voltam a legnagyobb ügyvéd és most itt ügynök vagyok.

— Hát én — panaszkolja a másik — otthon egy kétszemélyes szanatóriumom volt és most itt egy fogorvosnál vagyok háziszolga.

— Na és én — sopánkodik a harmadik — ké hatalmas gyáram volt otthon és most itt egy kis gyárban portás vagyok.

— Az mind semmi — siránkozik a negyedik — nézéztek meg ezt a kis pincsit, ez otthoni szunyókát hegyi volt.

HÁLA...

Egy zsidó betévedt egy antiszemita fődesur udvarába, mire az dühös lett, maga elé hívatta a szobafiába és ráparancsolt, hogy feküdjön le a padlóra és usson.

A zsidó lefeküdt a padlóra és vagy egy óráig uszógyakorlatokat végzett, de közben folyton mosolygott.

— Na, jól van — mondta egy óra múlva a földbírtokos — felkelhetsz és most mondd meg, hogy közben miért mosolyogtál, olyan jó volt az uszás?

— Az uszás nem volt jó — felelte a zsidó — de azért hálás vagyok a nagyságos urnak.

— Miért?
— Hogy nem parancsolta azt is rám, hogy uszás közben néhányszor bukjak a víz alá.